

gaurko pertsonaia

ANDONI ORTUZAR

Jaurilaritzako Kanpo
Harremanetarako idazkari
nagusia

«Euskal etxeak indartu behar ditugu»

■ **Euskal Kolektibitateen Munduko Biltzarra osatzen ari zarete Gasteizen. Harrera ekitaldian Jose Antonio Ardanza lehendakariak adierazi zuen euskal diasporak «une kritikoa» bizi dela. Zer esan nahi du «une kritikoa»?**

Lehendakariaren diagnosiak ez du derrigorrez zentzu ezkorra izan behar. Egia da krisi egoeran gaudela. Zergatik? Euskal etxeak sortzeko eta atzerriko euskal kolektibitateentzako egoerak aldatzen ari direlako. Gaur egun jendeak ez du emigratzeko, kopuru handietan bederen; komunikabideak hobetu diren heinean, jendea maizago etortzen da bere sorlekura; mundu osoko balore kulturalen aldaketa izan da eta kultura nagusiak sortu dira, horrek dakartzan arazoei. Gaur egun ez dira betetzen betiko euskal etxeak sortu zireneko baldintzak. Ingurua aldatu da eta euskal etxe tradizionala mantentzeko kondizio objektiborik jadanik ez dago. Lehen, berritzea naturalazen euskal etxeen inguruan: jende berria iristen zen Euskal Herriko etxeak horrela gertatzen zen ordezkatze prozesua. Beraz, orain zer egin behar dugu? Gure lanik handiena euskal etxeak indartzea izango da, belaunaldi berriak erakartzeko eta Euskal Herriarekin hartu-emanak sakontzeko.

■ **Zein da zuen apusturik handiena, gai honetan?**

Gazteak erakartzea da gure erronkarik handiena. Hiru zutabetan oinarrituta egingo dugu lan: euskal identitate kultural eta linguistikoaren zaintzea eta indartzea; euskal etxeen zabaltzea, bai jende bai programa aldetik; komunikazioa eta informazioa indartu behar dugu gure artean eta euskal etxeen artean. X

OHARRA: Iritzi ezberdinek tokia izan dezaten, ez da komeni makinaz idatzitako 15 lerro baino luzeago idaztea gutun hauetan. Idatzi duenaren izena, telefonoa, helbidea eta NANen zenbakia agertu beharko dira. Laburtu behar izanez gero, zuzendaritzak bere esku du horretarako eskubidea.

Kritikotasunaren ilunpea

Benetako unibertsitate badiagoen galdetzen diot neure buruari. Benetakoa diot, unibertsitari kritiko eta sortzailez osatua, izan ere, norbaitek UPV benetako unibertsitate kontsideratzen badu, itsututa dago edo ez du ikusi nahi.

Non dago kritikotasuna, adierazpen-askatasunaren aurka jotzen duen unibertsitatean? Non dago kreatibitatea elkarrizketa bidea erabili beharrean, erantzun bakarra errepresioa duen unibertsitatean? Guk behintzat ez dugu horrelako unibertsitate nahi eta irakasle despedituekin erabat ados azaltzen gara, beraien irakaslego propioaren irudia, benetako unibertsitate baten oinarrian ikusten dugulako.

Kritikotasunaren ilunpean argi bat piztu da.

• **J. Etxebarria**

(Txurdinagako institutuko ikasle eta irakasle batzuen izenean)

Bilbo

GAL auzia eta estatu arrazoia

Orain arte, bi salatuk, gutxienez, ematen dituzte ontzat egindakoak: Garcia Damboreneak eta Barrionuevok. Gaur ere berdin jotatuko luketela esan dute. Eta ez dago duda haundirik, beste askok ere berbera esan eta egin egingo lukeela baldintza berdinetan. Euren ikuspuntutik eta kezka etikoak auzoan utziz, arrazoi osoz, ETA estatu arazoa zen eta da, Espainiako agintetik begira. Arazo larria, Espainiaren zatiketa ekar lezakeena. Goi mailako arazoa. Zerbait egin beharra zegoen. Eta etsaia ertsu eta makaltzeko, ondorio bikoitzeko burupidea asmatu zuten: Frantziaren bertan, bere gordelekuan buruan jo ETari edozein bitarteko erabiliz; eta Frantziako Gobernuaren ardura erakarri, laguntzera behartuz. Asma eta ekin. Haseran behintzat, gura zituzten ondorioekin.

Hori baino askoz gutxiagogaitik egin izan di-

tuzte estatuek antzeko sarraski bildurgarriak. Adibidez, etsai nagusia makaltzeko, etsaiaren mugetan gudatxo pat piztu, milaka gutxi batzuk bakarrik lurperatuko dituen. Eta halakoak milaka.

Beraz, argi eduki behar dugu GAL ekintzak estatu arrazoi betez eginak izan zirela. Beste puntu bat da nolan egin zuten, zelako giroan eta abar. Narraz, ustelkeriaren jirabiran, badakigu, hainbat lorrotz utziz. Hau oso garrantzitsua da egileentzat, nonbait ipurdi zikina bistan utzi zutelako. Baina ez du arazoaren muina aldatzen, inplikatueta eragin sakona izango badu ere.

Ikus-entzutera goazen epaiak ekintza bakanei, zehatzei begiratu die batez ere, zehatz-mehatz zer eta nortzuk egin zituzten aztarrenak atera nahian. Hamaika zirkulo eta teatro ikustekoak gara. Baina epaiak aurrera nahiko pausu emango badu, azalduko da, beste ikamika guztien gainetik, ekintzen gorenengo estalpea: estatu arrazoa.

• **Jenaro Garate**

Eibar (Gipuzkoa)

Atxiloketa Gasteizen

Azaroaren 4an Jarraiko manifestaldia- ren ondoren izandako Mirentxu Soloe- taren atxiloketa dela eta agertutako berrien au- rrean, Barne Sailari eta jendeari generalean azalpen batzuk egitera behartuak ikusi gara.

Egunkari batean literalki honela zioten: «la primera persona fue detenida tras pegar una pa- tada a un agente en la cuesta de San Francis- co».

Ondorengo zehaztapenak egiten ditugu:

1. Gu gertaera izandako bere lagunak gara eta edozein komunikabideren edo Barne Sailaren au- rrean Mirentxuk inoiz ez zuela erasorik egin argi- tzeke prest gaude.

2. Ertzaintzak izandako aktuazioa dela eta Gaz- tetxean geunden hamaika gazte bezala haiek era- gindako bildurratetik arineketan egitea izan zen. Berak baino zorte handiagoa izan genuen. Ez da lehenengo aldia zuzenki afektatuak izan di- renekin hitz egin gabe, Barne Sailak emanda- ko informazioa kontrastatu gabe atera dute- na.

3. Atxiloketaren egun bira justizia objetiboa izan da. Mirentxu kargu gabe atera da. Bere delitu ba- karra arineketan egitea izan zen.

• **Humberto Trapero**

(eta beste 26 sinadura)

Otxandio (Bizkaia)

seiko urrea

Allande Boutin

Quebec

Quebec bi zatitan banatu zen joan den astean. Bi bloke. Bi proiektu. Bi etorkizun. Zer eraike eta zer asma geroari buruz? Horra Jabetzazaleek eta Federalistek daukaten erronka. 1980an baino zailago dena, orduko erreferenduma- ren emaitzak askoz irakurgarriagoak bai- tziren. % 40ak baizik ez zion burujabetzari botua eman. 15 urte berantago, kasik 10 pundu irabazi dituzte nazionalista quebe- carrek. Kanadaren errepresentazioa ximel- du da Quebecen. Orain dela 15 urte Que- becen independentziaren aurkako argu- mentuek (mehatxuek hobe erranda), ez

dute horrenbeste eraginik izan aldi honetan. Pentsioak ez zirela ordainduko ez eta

erretretak edo jubilazioak ere... Bada ge- hiago: aldi honetan, gazteek, 1980an boz- katu ez zutenek, burujabetzaren alde beren gehiengoan, botua eman dutela. Quebec- zaletasuna indartu da, dudarik gabe. Bai- nan zenbait sektoretan bakarrik! gazteen artean erran bezala, herrialde nekazalean, eta klase sozial apal nola ertainetan. Hiri handietan, batez ere Montrealen, ezezko- aren aldekoek irabazten diete burujabeza- leei. Burgesia haundiaren auzoetan % 90! Beste haustura, kultur mailan dugu. In- gelesek masiboki kontra bozkatu dute. Ez ingeles eta ez frantses hiztunek bezala. Hala ere, Frantses kultur eta hizkuntzadun mul- to inportante batek ere hala botua eman duela aitortu beharra dago. Bainan horrek ez dio deus kentzen zatiketa kulturalari.

Kezkagarriagoa oraindik, indioen ja- rrera. Haiek ere independentziaren kontra azaldu dira. «Guri ukatzen zaigun autono- mia, besteei nola eman?» galde egiten zuten. Izan ere Quebecoko botereak ez die sekulan sobera kasu egin indioei.

Ez du kontutan hartu bere kantu batean Gilles Vigneault-ek adierazten zuena: behin

kantaria bere herri bila abiatu zen. Lurra itzuli mitzulikatu ondoren, indio batek gal- de egin zion: «Lurra txerkatzen duk. Bainan jakin beharko huke non dagoen... ebatsi baitidak...». Hor ere beste problema bat... Herri bat eraiki daiteke *Bestearen* dre- txoak ezagutu gabe? Alta, Quebecoko Kar- taren erredaktoreen artean, Gilles Vigneault aurkitzen zen.

Kanpainan zehar ere bai, zerbait lerratze nahiko arrazista salatua izan da. Hala nola quebecarren jatorri zuria... Aski fite nazio- nalista gehienek salatu zutena.

Nork bozkatu behar zuen orduan? Jato- rrizkoek? Indioek beraz... Quebecen funda- tzaileek? Ingelesek eta frantsesek, eta in- dioek noski. Bainan Asiatik nagusiki, etorri berri diren herritarrek zer? Nahiz haiek ere segur aski, liferentzia egin zuten, ezezkoak irabaz zezan, bozkatzeko dretxoari muga eman behar ote zitzaion? Lehenetsun na- zionala hurbil dago. Frantziaren Front Natio- nal alderdi ultra eskuindarrak defenditzen duena. Quebecen nortasuna eta eskubi- deak defenditu orduko atzerriar direnak konbentzitu behar/ko dira, baztertu orde- z, edo hauei harria bota orde- z.

Quebecen esperientziari esker, badugu zer pentsa guk ere bai.

LA VANGUARDIA

JOAN GOMIS
1995-XI-7

Quebecen ondoren

Nolabait bakarrik bada ere, ga- rrantzi gutxikoa da Quebecen egindako erreferendumaren emaitza-estua izan dena izatea. Garrantzitsuagoa da hogeiga- rren mendearen hondarrean horrelako kontsulta bat egin izana.

Duela zenbait hamarkada nazionalismoa iraganeko errealtate bat zela ematen ba- zuen ere, areago gertatzen zen nazionalismo menperatzaileak menperatuei nagusitu izana. Orain, hauetako batzuek, ez gu- txik, protestan dihardute hain- bat era eta intentsitate azalduz, eta batzuetan lortu egin dute helburua. Iraganen nagusi zi- ren nazionalismoek gainontze- ko nazionalismoak kritikatu- z erreakzionatu dute, eta asko zabaldu da 'gehiegizko nazio- nalismoek' mintzatzea.

Nazionalismoak ez nahaste- ko, askotan bereizten dira na- zionalismo oldarkortzat jotzen direnak, gaiztoak liratekeenak, eta nazionalismo defentsiboak, onak liratekeenak. Bereizketa honetaz edozer pentsatuta ere, egia da ezin dela dena zaku be- rean sartu. Jakina, ez dira gauza bera herri ahulago baten esku- bideak zapaldu eta are birrindu ere egiten dituen nazionalismo ahaltsua, eta herri batek uka- tzen zaizkion oinarritzko esku- bideez egiten duen aldarrikap- ena.

hemeroteca